

2019

Cyber Safe Generation: Digital education by design

Πεδίο Εφαρμογής και Ανάλυση Αναγκών

ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΈΚΘΕΣΗ (IO1)

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Σύνοψη Σχεδίου Δράσης

Το Σχέδιο Δράσης με τίτλο «Ασφαλής Γενιά στο Διαδίκτυο» ή αλλιώς Cyber Safe Generation (CyGen) είναι μια συγχρηματοδοτούμενη στρατηγική σύμπραξη συνεργασίας στον άξονα ΚΑ2 (Key Action 2) του προγράμματος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την εκπαίδευση και την κατάρτιση, Erasmus +. Το πρόγραμμα ασχολείται άμεσα με παιδιά (ηλικίας 8-13 ετών), εκπαιδευτικούς και γονείς σε τέσσερις ευρωπαϊκές χώρες (Ηνωμένο Βασίλειο, Βέλγιο, Δανία και Ελλάδα), ώστε αυτές οι ομάδες στόχοι να είναι σε θέση:

1. να εξερευνήσουν τις ψηφιακές ευκαιρίες και τις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν
2. να αναπτύξουν καινοτόμο, συμμετοχική μεθοδολογία σχεδιασμού και μεθόδων με σκοπό τη συνεργασία με τα παιδιά και τους νέους
3. να σχεδιάσουν ένα εκπαιδευτικό πρόγραμμα πολυμέσων ανοιχτής πρόσβασης, κατάλληλο ως προς τον πολιτισμό, τη γλώσσα και την ηλικία των παιδιών, μια «εφαρμογή στο διαδίκτυο» με μαθητές και μαθήτριες από τα τέσσερα κράτη-μέλη. Σχεδιασμένο από παιδιά για παιδιά, η διαδικτυακή εφαρμογή αναγνωρίζει και αξιοποιεί τη γνώση και την εμπειρία των παιδιών και των νέων για να υποστηρίξει την ασφαλή και ενημερωμένη χρήση του Διαδικτύου.
4. να δημιουργήσουν κατευθυντήριες γραμμές ανοιχτής πρόσβασης στο διαδίκτυο που περιλαμβάνουν σχέδια μαθήματος και παιδαγωγικούς πόρους για την υποστήριξη εκπαιδευτικών σε σχολεία Πρωτοβάθμιας (και Δευτεροβάθμιας) εκπαίδευσης σε διαφορετικά Ευρωπαϊκά εκπαιδευτικά ιδρύματα για την υποστήριξη της διαδικτυακής ασφάλειας των παιδιών

Το πρόγραμμα CyGen δημιουργήθηκε για να συμβάλει στην κατανόηση των ευκαιριών αλλά και των προκλήσεων που αντιμετωπίζουν τα παιδιά όταν ασχολούνται με το διαδίκτυο. Το συγκεκριμένο σχέδιο δράσης ασχολήθηκε με παιδιά, νέους, εκπαιδευτικούς, γονείς και Ακαδημαϊκούς προκειμένου να χαρτογραφήσει τις προαναφερθείσες ευκαιρίες και προκλήσεις και να σχεδιάσει εκπαιδευτικούς πόρους για την υποστήριξη της διαδικτυακής ασφάλειας των παιδιών. Το έργο ήταν μοναδικό ως προς το γεγονός ότι τα παιδιά συνέβαλαν αποφασιστικά, ώστε η ομάδα του έργου να αναπτύξει και να αξιολογήσει ένα ψηφιακό εκπαιδευτικό πρόγραμμα βασισμένο σε τεκμήρια για την προώθηση της διαδικτυακής 'ιθαγένειας' και της ασφάλειας των νέων ανθρώπων σε τέσσερις συμμετέχουσες Ευρωπαϊκές χώρες (Ηνωμένο Βασίλειο, Δανία, Βέλγιο και Ελλάδα).

Τα αποτελέσματα που δημιουργήθηκαν κατά τη διάρκεια του έργου είναι:

- 🌐 IO1: Στόχος και ανάλυση αναγκών
- 🌐 IO2: Συμμετοχικό Μοντέλο Σχεδιασμού
- 🌐 IO3: Εργαστήρια Μεθοδολογίας
- 🌐 IO4: Από κοινού σχεδιασμένο ψηφιακό εκπαιδευτικό πρόγραμμα
- 🌐 IO5: Αξιολόγηση

Περισσότερες πληροφορίες σχετικά με το ψηφιακό εκπαιδευτικό πρόγραμμα που βασίζεται σε τεκμήρια μπορούν να προβληθούν μέσω της ιστοσελίδας μας <http://cygen.eu/resources/>

Συνοπτική Έκθεση: Πνευματικό Προϊόν (ΙΟ) 1 Πεδίο Εφαρμογής και Ανάλυση Αναγκών

επί του παρόντος σε επίσημες και ανεπίσημες εκπαιδευτικές πρακτικές στις χώρες -εταίρους.

Αυτό το πνευματικό προϊόν χαρτογραφεί τις παγκόσμιες, τις Ευρωπαϊκές και τις εθνικές ευκαιρίες και προκλήσεις που αντιμετωπίζουν παιδιά και νέοι στο Βέλγιο, τη Δανία, την Ελλάδα και το Ηνωμένο Βασίλειο σχετικά με την ασφαλή και υγιή χρήση του Διαδικτύου μέσω:

1. Ανάλυσης της διεθνούς, Ευρωπαϊκής και εθνικής στρατηγικής, βιβλιογραφίας και πρακτικής των χωρών - εταίρων και των ερευνών τους σχετικά με τις ψηφιακές προκλήσεις και τις παιδαγωγικές προσεγγίσεις που χρησιμοποιούνται
2. Από κοινού διεξαγωγής αναλύσεων αναγκών που πραγματοποιήθηκαν με σχολεία- εταίρους σε καθεμία από τις τέσσερις συμμετέχουσες χώρες για τον εντοπισμό των ψηφιακών προκλήσεων όπως τις περιγράφουν τα παιδιά, οι εκπαιδευτικοί και οι γονείς καθώς και οι καθημερινές πρακτικές που χρησιμοποιούν για να παραμείνουν ασφαλείς στο διαδίκτυο.

Εστιάζοντας τόσο στην υπάρχουσα πολιτική και την έρευνα όσο και στις προοπτικές των ενδιαφερομένων, η ανασκόπηση του πεδίου εφαρμογής υπογραμμίζει τις βέλτιστες πρακτικές και τα κενά στην υπάρχουσα παιδαγωγική και τα αποδεικτικά στοιχεία, όπως περιγράφονται στη βιβλιογραφία, και τα οποία βιώνουν παιδιά, καθηγητές και γονείς σε καθεμία από τις τέσσερις χώρες. Αυτά τα στοιχεία έδωσαν τα θεμέλια για τη συμμετοχική μεθοδολογική προσέγγιση και τον κυκλικό σχεδιασμό που υποστηρίζει την ανάπτυξη του ψηφιακού εκπαιδευτικού προγράμματος.

Ανάλυση των διεθνών, Ευρωπαϊκών και εθνικών τεκμηρίων

Βασικά ευρήματα από τις διεθνείς, ευρωπαϊκές και εθνικές έρευνες είναι:

Το ψηφιακό περιβάλλον: ευκαιρίες και προκλήσεις

- 🌐 Το ψηφιακό περιβάλλον προσφέρει ανεπαρκείς ευκαιρίες για μάθηση, δημιουργικότητα και δυνατότητα κοινωνικής επαφής (Holloway et al., 2013)
- 🌐 Ενώ οι δραστηριότητες του Διαδικτύου ενσωματώνονται ολοένα και περισσότερο στην καθημερινή ζωή των παιδιών στο σπίτι, στο σχολείο και στον ελεύθερο χρόνο (House of Lords, 2017, Livingstone, 2014), οι νέοι ανά τον κόσμο αντιμετωπίζουν άνισους και αυξανόμενους διαδικτυακούς κινδύνους με τις χώρες του έργου να αντιμετωπίζουν αυτές τις προκλήσεις σε διαφορετικά επίπεδα της επιτυχίας (Haddon & Livingstone, 2012; Global kids online; EU Kids online);
- 🌐 Τα κενά στην παροχή ψηφιακών υπηρεσιών στους νέους σε όλα τα κράτη -μέλη περιλαμβάνουν την έλλειψη ευαισθητοποίησης και την εφαρμογή προσεγγίσεων στη διδασκαλία και την εκμάθηση και τη διαφορετική και ενίοτε ανεπαρκή εφαρμογή στα σχολεία (BIK, 2014, Zaman και Mifsud, 2017).
- 🌐 Ο περιορισμός των παιδαγωγικών προσεγγίσεων με τη στενή εστίαση στον ηλεκτρονικό εκφοβισμό και την ηλεκτρονική ασφάλεια και τα αποδεικτικά στοιχεία ότι αυτά τα προγράμματα έχουν περιορισμένο αντίκτυπο στις προσεγγίσεις των παιδιών για τον διαδικτυακό κίνδυνο (Enable, 2015).
- 🌐 Μεγαλύτερο κενό στη γνώση, ειδικότερα, για τις εμπειρίες των μικρότερων παιδιών και τον τρόπο υποστήριξής τους σε ένα διαρκώς μεταβαλλόμενο ψηφιακό τοπίο (Ólafsson et al., 2013)

Αντιμετώπιση ευκαιριών και προκλήσεων με τα παιδιά: οικοδόμηση της ψηφιακής ανθεκτικότητας των παιδιών

- 🌐 Η αυξανόμενη αναγνώριση μεταξύ των υπευθύνων χάραξης πολιτικής, σε διεθνές επίπεδο, της σημασίας της υποστήριξης των παιδιών στην αποτελεσματική και ασφαλή συμμετοχή τους στον ψηφιακό κόσμο (Children's Commissioner 2018; Erstad and Amdam, 2013);
- 🌐 Το γεγονός ότι τα παιδιά πρέπει να υποστηριχθούν για να αναπτύξουν στρατηγικές, ώστε να βοηθήσουν τους εαυτούς τους μέσω της εμπλοκής τους με

τις κατάλληλες διαδικτυακές ευκαιρίες και προκλήσεις και όχι μέσω της αποφυγής και των «συμπεριφορών ασφάλειας» (Global kids online, EU Kids online, UK Council for Internet Safety, 2019) . Απόδειξη ότι αυτό λειτουργεί καλύτερα όταν ξεκινά με τις γνώσεις και τις εμπειρίες των παιδιών (Chakravorty, 2016) και μπορεί να υποστηριχθεί από το παιχνίδι ρόλων, την ομαδική συνεργασία και τη συζήτηση μικρών ομάδων (Herbert and Lohrmann, 2011).

- 🌐 Η αναγνώριση του δικαιώματος συμμετοχής και ακρόασης των παιδιών (UNCRC, άρθρο 12) και η αναγνώριση ότι η συμμετοχή των μαθητών στην ανάπτυξη εκπαιδευτικών προγραμμάτων έχει αυξημένη πιθανότητα επιτυχούς επίδρασης (McWhirter, 2008, Enable, 2015).

Συλλογή εμπειρικών δεδομένων

Τα βασικά ευρήματα από την ανάλυση των αναγκών με παιδιά, δασκάλους και γονείς στα σχολεία συνεργάτες του Βελγίου, της Ελλάδας, της Δανίας και του Ηνωμένου Βασιλείου σχετικά με τις ψηφιακές προκλήσεις και τις καθημερινές πρακτικές που χρησιμοποιούν για να παραμείνουν ασφαλείς στο διαδίκτυο είναι:

Ευκαιρίες από το Διαδίκτυο: οι προοπτικές των παιδιών

- 🌐 Πρόσβαση: Τα παιδιά που συμμετείχαν στο CyGen μας είπαν ότι χρησιμοποιούν μια σειρά διαφορετικών συσκευών για πρόσβαση στο διαδίκτυο, συμπεριλαμβανομένων των κινητών τηλεφώνων, των tablets, των κονσόλων παιχνιδιών και των φορητών υπολογιστών. Τα παιδιά στη Δανία έλαβαν iPads για χρήση στο σχολείο και στο σπίτι
- 🌐 Κοινωνική σύνδεση: Τα παιδιά σε όλες τις χώρες- εταίρους μας είπαν ότι μοιράζονται περιεχόμενο και συνδέονται κοινωνικά με φίλους και συνομήλικους, πράγμα που τους επιτρέπει να νιώθουν μέλη μιας κοινότητας. Ο χρόνος που τα παιδιά περνούν στο διαδίκτυο τους επιτρέπει να παρακολουθούν τις εμπειρίες των φίλων τους και να ανταλλάσσουν το δικό τους περιεχόμενο. Τα παιδιά αξιολόγησαν το διαδίκτυο ως πηγή πληροφόρησης για την εργασία τους και ως τρόπο αφομοίωσης και επέκτασης των γνώσεων τους
- 🌐 Ενσωμάτωση οικογενειακών σχέσεων: Οι κονσόλες παιχνιδιών και οι εφαρμογές παρείχαν στα παιδιά ευκαιρίες να παίζουν με μεγαλύτερα και νεότερα αδέρφια και γονείς, πράγμα που τα παιδιά στο Ηνωμένο Βασίλειο και τα παιδιά της

Δανίας ανέφεραν ως εξαιρετικά σημαντικά στις σχέσεις τους

- 🌐 Τα παιδιά ως δημιουργοί περιεχομένου: Τα παιδιά στο Ηνωμένο Βασίλειο μας έδειξαν πώς χρησιμοποίησαν το Διαδίκτυο για να δημιουργήσουν περιεχόμενο (ταινίες, παιχνίδια) που μοιράστηκαν με τους φίλους και την οικογένειά τους (στο Ηνωμένο Βασίλειο) και ευρύτερα (στη Δανία).
- 🌐 Παιδιά ως καταναλωτές: Τα παιδιά χρησιμοποίησαν ηλεκτρονικούς πόρους για να αναπτύξουν τις γνώσεις και τις δεξιότητές τους (π.χ. σε σχέση με τα online παιχνίδια ή τα χόμπι όπως ο αθλητισμός και το μαγείρεμα).

Προκλήσεις: οι προοπτικές των παιδιών

Τα παιδιά μας μίλησαν για μια σειρά προκλήσεων που αντιμετωπίζουν όταν περνούν χρόνο στο διαδίκτυο. Μερικές αντλήθηκαν από ιστορίες που τους είχαν αφηγηθεί ενήλικες, τα μεγαλύτερα αδέρφια ή οι συνομήλικοί τους, ενώ άλλες ήταν παραδείγματα καταστάσεων που είχαν βιώσει.

- 🌐 Άνετη πρόσβαση: Όλα τα παιδιά χρησιμοποιούν μια σειρά τεχνολογιών για να συνδεθούν στο διαδίκτυο. Ωστόσο, τα παιδιά στις χώρες-εταίρους δεν έχουν τις ίδιες δυνατότητες πρόσβασης στις τεχνολογίες και, ως εκ τούτου, στο ψηφιακό περιβάλλον. Τα παιδιά στην Ελλάδα, στη μελέτη μας, δεν είναι δυνατό να έχουν τις δικές τους συσκευές αλλά είναι πιθανότερο ότι χρησιμοποιούν οικογενειακές συσκευές ή κινητά τηλέφωνα γονιών. Οι εκπαιδευτικοί, στο Ελληνικό μας σχολείο, σημείωσαν ότι, η μειωμένη διαθεσιμότητα της σύγχρονης τεχνολογίας και η έλλειψη τεχνολογικής κατάρτισης και επιμόρφωσης, περιορίζουν την ικανότητά τους να υποστηρίζουν την ψηφιακή εμπλοκή των παιδιών. Στο σχολείο της Δανίας, τα παιδιά έλαβαν iPads κατά την έναρξη της εκπαίδευσής τους, γεγονός που τους επέτρεψε να χρησιμοποιούν μια σειρά εκπαιδευτικών και διασκεδαστικών εφαρμογών σε τακτική βάση.
- 🌐 Προστασία προσωπικών πληροφοριών: Τα παιδιά γνώριζαν τη σημασία της φροντίδας των προσωπικών πληροφοριών, εξηγώντας ότι όταν οι πληροφορίες κοινοποιούνται στο διαδίκτυο, είναι σχεδόν αδύνατο να ελέγξουμε τι συμβαίνει με αυτές. Ενώ κατά κανόνα γνώριζαν την εφαρμογή των γονικών ελέγχων και τις επιπτώσεις των προσωπικών τους ψηφιακών αποτυπωμάτων, ο βαθμός στον οποίο επηρέασαν αυτές οι γνώσεις τη λήψη αποφάσεων από τα παιδιά στο

διαδίκτυο ήταν διαφορετικός μεταξύ των χωρών- εταίρων .

- 🌍 Διαδικτυακή και συναισθηματική ασφάλεια: Τα παιδιά συζήτησαν τα πιθανά προβλήματα που σχετίζονται με τη χρήση συγκεκριμένων παιχνιδιών, μέσω των οποίων θα μπορούσαν να έρθουν σε επαφή ή ακόμα και να απειληθούν από άτομα που προηγουμένως ήταν άγνωστα σε αυτά. Ορισμένα παιδιά διαπίστωσαν την παρουσία ηλεκτρονικού περιεχομένου που θα μπορούσε να επηρεάσει την ασφάλεια τους, για παράδειγμα ιστότοπους ή παιχνίδια που υποστήριζαν τον αυτοτραυματισμό. Ο εκφοβισμός στο διαδίκτυο ήταν, επίσης, ένα βασικό θέμα σε ορισμένες από τις χώρες μας (Ελλάδα και Δανία). Τα παιδιά διέθεταν μια σειρά στρατηγικών για την ασφαλή διαδικτύωση, συμπεριλαμβανομένων των αδελφών και των γονέων για υποστήριξη. Γενικά, τα παιδιά θεωρούν ότι οι εκπαιδευτικοί θα πρέπει να τα διδάσκουν σχετικά με τη διαδικτυακή τους ασφάλεια, ενώ οι γονείς θα πρέπει να στηρίζουν τις αποφάσεις τους στην πράξη. Τα παιδιά αξιολόγησαν την υποστήριξη των ενηλίκων για να τους βοηθήσουν να παραμείνουν ασφαλείς.
- 🌍 Διαρκώς μεταβαλλόμενη τεχνολογία: Ενώ οι γονείς και οι εκπαιδευτικοί ήθελαν να στηρίξουν τα παιδιά, εξέφρασαν την άποψη ότι ανησυχούν για την ταχύτητα με την οποία αναπτύχθηκε η τεχνολογία. Οι γονείς και οι δάσκαλοι εξέφρασαν την ανησυχία ότι οι γνώσεις τους καθίστανται γρήγορα ξεπερασμένες, περιορίζοντας την ικανότητά τους να στηρίζουν τα παιδιά. Οι δάσκαλοι και οι γονείς σημείωσαν, επίσης, τη σημασία του ρόλου των ενηλίκων που υποστηρίζουν ότι τα παιδιά πρέπει να μάθουν και να προσαρμοστούν στο μέλλον, όπου οι τεχνολογίες - και οι συναφείς προκλήσεις και ευκαιρίες - θα αλλάζουν συνεχώς.

Ο ρόλος των γονέων και των εκπαιδευτικών: υποστήριξη της ψηφιακής ενασχόλησης των παιδιών

- 🌍 Τα παιδιά μας είπαν ότι οι γονείς και οι εκπαιδευτικοί διαδραματίζουν βασικό ρόλο στην υποστήριξη τους στο διαδίκτυο. Οι γονείς θεωρήθηκαν εξαιρετικά σημαντικοί, ώστε τα παιδιά να αισθάνονται ασφαλή στο διαδίκτυο. Ορισμένα παιδιά απασχολούνταν με τους γονείς τους στο διαδίκτυο τακτικά, ενώ άλλα ανέφεραν ότι παρατηρούσαν τις διαδικτυακές συνήθειες των γονέων τους. Τα παιδιά ανέφεραν ότι οι γονείς:

- Χρησιμοποιούν το ιστορικό στις συσκευές τους
- Συχνά συνδέονται με τους λογαριασμούς των παιδιών, ώστε να μπορούν να ελέγχουν τι συμβαίνει
- Κάνουν χρήση των γονικών ελέγχων

- Μιλούν μαζί τους για τη χρήση της τεχνολογίας, εστιάζοντας στις προκλήσεις που σχετίζονται με την ασφαλή σύνδεση στο διαδίκτυο
- 🌐 Οι γονείς μοιράστηκαν παραδείγματα των τρόπων με τους οποίους υποστήριξαν τη χρήση του διαδικτύου από το παιδί τους, από τον περιορισμό της πρόσβασης, ως τη ρύθμιση των ορίων για τη χρήση του, την ανάπτυξη και διατήρηση ανοικτής επικοινωνίας και την ανταλλαγή διαδικτυακών εμπειριών
- 🌐 Ορισμένοι γονείς, για παράδειγμα στην Ελλάδα, ανέφεραν χαμηλά επίπεδα αυτοπεποίθησης στη διαχείριση της διαδικτυακής συμμετοχής των παιδιών τους. Ως αποτέλεσμα, τείνουν να περιορίζουν την πρόσβαση και να κάθονται μαζί με τα παιδιά τους καθώς αυτά ασχολούνται με το Διαδίκτυο. Στο Ηνωμένο Βασίλειο και το Βέλγιο, τα παιδιά, με τα οποία μιλήσαμε, θα μπορούσαν γενικά να έχουν πρόσβαση στο διαδίκτυο σε διάφορα σημεία του σπιτιού (σαλόνια, τραπεζαρίες κ.λπ.). Στο Βέλγιο, οι γονείς ανέφεραν, επίσης, ότι ελπίζουν ότι τα παιδιά τους θα μάθουν να μπαίνουν στο διαδίκτυο με ασφάλεια στο σχολείο.
- 🌐 Οι εκπαιδευτικοί, σε όλες τις χώρες, ανέφεραν διαφορετικούς τρόπους συνεργασίας με τους γονείς για την υποστήριξη των παιδιών, συμπεριλαμβανομένης της ανταλλαγής πληροφοριών με τους γονείς (π.χ. μέσω ενημερωτικών εκδηλώσεων και επιστολών). Στην Ελλάδα, οι εκπαιδευτικοί ανέφεραν ότι κάποιοι γονείς φαίνεται να στερούνται αυτοπεποίθησης στην υποστήριξη των παιδιών τους. Αυτό φάνηκε και στις συνεντεύξεις των Ελλήνων γονέων, οι οποίες θεωρούσαν ότι τα παιδιά ήταν ασφαλέστερα στο σχολείο.
- 🌐 Οι γονείς και οι εκπαιδευτικοί σε όλες τις χώρες ανέφεραν ανησυχίες σχετικά με το συνεχώς μεταβαλλόμενο τοπίο των ιστότοπων, των παιχνιδιών και του ψηφιακού υλικού. Ένωσαν ότι αντιμετώπιζαν αυξανόμενες προκλήσεις όσον αφορά την υποστήριξη των παιδιών στην ανάπτυξη του ψηφιακού τους Γραμματισμού και στη διατήρηση της διαδικτυακής ασφάλειας.

Βιβλιογραφικές αναφορές

BIK (2014) 'European Strategy for a Better Internet for Children: Benchmarking of Safer Internet policies in Member States and policy indicators: Final report' European Commission and DG Communications Networks.

Chakravorty (2016) Key principles of effective prevention education Produced by the PSHE Association on behalf of CEOP, <https://www.icmec.org/wp-content/uploads/2017/03/Key-Principles-of-Effective-Prevention-Education-CEOP-UK.pdf> [Accessed 19 Nov. 2019].

Children's Commissioner (2018) Life in Likes: Children's Commissioner report into social media use among 8-12 year olds, London, UK.

Enable (2015) 'The Enable research review: A scientific review of the school bullying phenomenon and anti-bullying programmes', Athens: Enable Deliverable D1.1

Erstad, O. and Amdam, S. (2013). From Protection to Public Participation. *Javnost - The Public*, 20(2), pp.83-98.

EU Kids Online.(2019) London School of Economics and Political Science. Available at: <http://www.lse.ac.uk/media-and-communications/research/research-projects/eu-kids-online> [Accessed 19 Nov. 2019].

Globalkidsonline.net. (2019). *Global Kids Online | Children's rights in the digital age*. [online] Available at: <http://globalkidsonline.net/> [Accessed 19 Nov. 2019].

Haddon, L. and Livingstone, S. (2012) *EU Kids Online: national perspectives*. EU Kids Online, The London School of Economics and Political Science, London, UK.

Herbert, P.C. and Lohrmann, D.K. (2011) It's all in the delivery! An analysis of instructional strategies from effective health education curricula. *J. Sch Health*. 81(5), 258-64.

Holloway, D., Green, L. and Livingstone, S. (2013) *Zero to eight: young children and their internet use*. EU Kids Online, LSE London, EU Kids Online, London, UK.

House of Lords (2017) HOUSE OF LORDS Select Committee on Communications 2nd Report of Session 2016-17 http://www.ictliteracy.info/rf.pdf/Growing_up_with_the_Internet.pdf [Accessed 19 Nov. 2019].

Livingstone, S., Mascheroni, G., Ólafsson, K. and Haddon, L. (2014) 'Children's online risks and opportunities', London School of Economics & Political Science, London: EU Kids Online.

McWhirter, J. (2009). The Theory and Practice of PSHE Education. PSHE Association.

Ólafsson, K., Livingstone, S. & Haddon, L. (2013) 'Children's Use of Online Technologies in Europe: A Review of the European Evidence Database. London School of Economics and Political Science and EU Kids Online, London.

UN Convention on the Rights of the Child (1989) Office of the UN High Commissioner for Human Rights.

GOV.UK. (2019). *Education for a Connected World*. [online] Available at: <https://www.gov.uk/government/publications/education-for-a-connected-world> [Accessed 19 Nov. 2019].

Zaman, B. and Mifsud, C. (2017). Editorial: Young children's use of digital media and parental mediation. *Cyberpsychology: Journal of Psychosocial Research on Cyberspace*, 11(3).

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Η εταιρική σχέση

2^ο ΟΛΟΗΜΕΡΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ

Bring ideas to life
VIA University College

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.